

ISSN : 2149 - 4495

Vol 9, No 1 (2020)

JOURNAL OF INSTRUCTIONAL TECHNOLOGIES & TEACHER EDUCATION

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/jitte>

JOURNAL OF INSTRUCTIONAL TECHNOLOGIES & TEACHER EDUCATION

Cilt 9, Sayı 1, 2020

Volume 9, Issue 1, 2020

Genel Yayın Editörü / Editor-in-Chief: Dr. Hasan KARAL

Editör / Editor: Dr. Ali Kürşat ERÜMİT

Basım Editörü / Publisher Editor: Dr. Ali Kürşat ERÜMİT

Redaksiyon / Redaction: Gülbahar Merve ÇAKMAK ŞİLBİR

Dizgi / Typographic: Gülbahar Merve ÇAKMAK ŞİLBİR

Kapak ve Sayfa Tasarımı / Cover and Page Design: Gülbahar Merve ÇAKMAK ŞİLBİR

İletişim / Contact Person: Dr. Ali Kürşat ERÜMİT

Dizinlenmektedir / Indexed in: Türk Eğitim İndeksi

JITTE Dergisi 2012 yılından itibaren yılda üç defa düzenli olarak yayınlanmaktadır.

Journal of Instructional Technologies & Teacher Education is published regularly third a year since 2012.

Editör Kurulu / Editorial Board*

Dr. Ali Kürşat ERÜMİT

Dr. Esra KELEŞ

Dr. Hasan KARAL

Dr. Ünal ÇAKIROĞLU

* Liste isme göre alfabetik olarak oluşturulmuştur. / List is created in alphabetical order

İletişim Bilgileri / Contact Information

İnternet Adresi / Web: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jitte>

E-Posta / E-Mail: jitteeditor@gmail.com

Telefon / Phone: +90 462 455 1261/ 1232

Adres / Address: Trabzon University, 61300

Trabzon/Turkey

Açık ve Uzaktan Öğrenenlerin İkinci Üniversite Tercih Nedenlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi¹

Hakan KILINÇ²

Hakan ALTINPULLUK³

Mehmet FIRAT⁴

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Makale Geçmişi / Article History

Alındı/Received: 20.12.2019

Düzeltilme Alındı/Received in revised form: 24.05.2020

Kabul edildi/Accepted: 26.05.2020

Özet

Bu çalışmada ikinci üniversite kapsamında öğrenim gören yaşam boyu öğrenenlerin ikinci üniversite tercih nedenlerinin çeşitli demografik özellikler bağlamında incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi bünyesinde sunulan ikinci üniversite imkânından faydalanan öğrenenlere ikinci üniversite tercih nedenleri anketi sunularak veriler toplanmıştır. 3.675 yaşam boyu öğrenenin katkı sağladığı bu araştırma, betimsel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama (survey) modeli ile desenlenmiştir. Çalışma kapsamında elde edilen veriler doğrultusunda yaşam boyu öğrenenlerin; ikinci üniversite tercih nedenlerinin neler olduğu, ikinci üniversite tercih nedenlerinin yaşa, cinsiyete ve çalışma durumuna göre değişip değişmediği incelenmiştir. Elde edilen bulgular çalışma kapsamında sunularak çalışmanın sonuç ve tartışma kısmında bu bulgular yorumlanmıştır.

Anahtar sözcükler: Yaşam boyu öğrenme, ikinci üniversite, açık ve uzaktan öğrenme

1. Giriş

Bilginin yalnızca basılı formatta üretildiği ve paylaşıldığı dönemde, kişilerin bilgi tüketicileri olmaları için okuma-yazma gibi temel becerilere sahip olması yeterli olmuştur (Ödemiş, 2014). Ancak teknolojide yaşanan gelişmeler, gerek bilginin üretiminde gerekse de üretilen bu bilginin elde edilmesi, kullanılması ve paylaşımında bireylerin temel becerilerin yanı sıra yaşam boyu öğrenme gibi başka becerilere de sahip olmasını gerekli kılmaktadır (Polat, 2006). Söz konusu gelişmeler, bireylerin günlük hayatını topluma uyumlu bir şekilde sürdürebilmesi ve mesleğindeki gelişmeleri yakından takip edebilmesi için hayatları boyunca eğitim almalarını gerekli kılmakta, içinde buldukları topluma ve bu hızlı değişimlere uyum sağlamalarını gerektirmektedir (Güleç, Çelik ve Demirhan, 2012).

Bilginin en büyük sermaye ve bilgili olmanın da en büyük güç olarak kabul edildiği bilgi çağında öğrenme ihtiyacı sürekli artmakta ve edinilen becerilere yenilerinin eklenmesi ihtiyacı ortaya çıkmaktadır (Aksoy, 2008; Demiralay ve Karadeniz 2008). “Güçlü birey” ve “güçlü toplum” kavramları, bilgiye ulaşabilme, bilgiyi yapılandırabilme, üretebilme ve yayabilme yeterlikleriyle ilişkilendirilmektedir (Gencel, 2013). Bu nedenle kendini geliştiren ve yaşam boyu öğrenen bireylere gereksinim duyulmaktadır (Bagnall, 2006). İlgili alan yazında gerçekleştirilmiş olan çalışmalarda bilim ve teknolojiye hızlı değişimin ve mesleki hareketliliğin, yaşam boyu öğrenmeyi gerektirdiği bu nedenle de yaşam boyu öğrenme becerilerine dayalı eğitim programlarına ihtiyaç duyulduğu vurgulanmaktadır (Budak, 2009).

Holmes’a (2002) göre bir yaklaşım ve disiplin olarak tanımlanan yaşam boyu öğrenme kavramı Kulich (1982) tarafından bireyin tüm ömrüne eğitimin dağıtılması olarak, White (1982) tarafından bireylerin yaşamlarını yönetebilmeleri için hazırlanmaları olarak ifade edilmiştir. Chapman, Gaff, Toomey ve Aspin (2005) ise yaşam boyu öğrenmenin, bireylere bilgilerini güncellemeleri için verilen bir fırsat olduğunu belirtmişlerdir. Jarvis’e (2004) göre bireysel ve kurumsal öğrenmenin bir bütünü olan yaşam boyu öğrenme kavramındaki önemli öğenin ‘yaşam boyu’ kelimesinde yer aldığını vurgulayan Knapper ve Copley (2000) yaşam boyu eğitimin “bireyin yaşamı süresince öğrenmesini artırmak için eğitim etkinliklerinin bir takım ilkelerle düzenlenmesini kapsadığını” ifade etmiştir. Eğitimin yaşamın tümünü kapsadığı fikri eskiden beri var olmakla beraber (Lindeman, 1926), son yıllarda bu işin biraz daha planlı ve örgütlü hale getirilme cabaları ile yaşam boyu öğrenmeye olan ilgi artmıştır (Karakuş, 2013).

Yer, zaman, yaş, sosyo-ekonomik düzey, eğitim düzeyi gibi kısıtlamaların olmadığı ve bireylere fırsat eşitliğinin sunulduğu bir süreç olan yaşam boyu öğrenme (Dinevski ve Dinevski, 2004; Günüş, Odabaşı ve Kuzu, 2012), UNESCO, ILO, OECD, Avrupa Birliği (AB) gibi uluslararası pek çok kurum ve kuruluşun da

¹ Bu çalışmanın bir kısmı IODL 2019 konferansında sözlü bildiri olarak sunulmuştur

² Sorumlu Yazar, Araş. Gör. Dr. Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, hakankilinc@anadolu.edu.tr

³ Dr. Öğr. Üyesi, Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, hakanaltinpulluk@anadolu.edu.tr

⁴ Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, mfirat@anadolu.edu.tr

çalışmalarında yer almaktadır. Yaşam boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi, özellikle UNESCO ve AB çalışmaları sonucu birbirleriyle ilişkili kavramlar olarak benimsenmiştir (Murphy, 2000). 1996 yılı AB tarafından “Avrupa Yaşam Boyu Öğrenme Yılı” olarak kabul edilmiştir. OECD (1996) tarafından da yaşam boyu öğrenmenin, bireylerin bilgi ve yeterliklerini geliştirmek için amaçlı olarak beşikten mezara kadar gerçekleştirdiği tüm öğrenme etkinliklerini kapsadığı belirtilmiştir. Yaşam boyu öğrenmenin yükseköğretim etkinliğinin ayrılmaz parçası olması gerekliliğini vurgulayan Bologna süreci, üniversiteler için dönüm noktası olmuştur. İlk olarak 1999 yılında Bologna Üniversitesi’nde 29 Avrupa ülkesinin eğitim bakanları bir araya gelmiş ve ortak bildiri yayımlamıştır. 2003 Berlin Konferansı’nda öğrenci merkezli ve esnek öğrenme ortamlarının sağlanmasında üniversitelerin sorumlulukları vurgulanmıştır. Birçok üniversite geleneksel programlarını, yetişkinleri de kapsayacak şekilde genişletmiş, kredili ve kredisiz programlar geliştirilmiş, yetişkin ve sürekli eğitim birimleri, mesleki uzmanlık öğrenim okulları, uzaktan öğrenim birimleri etkinleştirilmiştir (Toprak ve Erdoğan, 2012).

İlgili alan yazında gerçekleştirilmiş olan çalışmalar (Dowling ve diğerleri, 2004; Günüş, Odabaşı ve Kuzu, 2012; Karakuş, 2013; Knapper ve Copley, 2000; Murphy, 2000; Odabaş & Polat, 2008) yaşam boyu öğrenmenin önemini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla bireylerin içinde buldukları şartlara uyum sağlayabilmeleri için yaşam boyu öğrenme deneyimine sahip olmaları gerektiği düşünülmektedir. Bu noktada bireylerin yaşam boyu öğrenme sürecinde faydalanabilecekleri en önemli imkânlardan birinin de yükseköğretim kurumları tarafından verilmekte olan açık ve uzaktan öğrenme hizmeti olduğu düşünülmektedir. Teknolojideki ilerlemeler ile birlikte öğrenen-öğretici, öğrenen-öğrenen ve öğrenen-içerik arasındaki etkileşim unsurlarında büyük bir ilerleme kaydedilmekte olan açık ve uzaktan öğrenme hizmetleri ile birlikte bireyler ihtiyaç duydukları öğrenme imkânına yaşamının her anında istediği anda ulaşabilmektedir. Açık ve uzaktan öğrenme sayesinde bireyler; ekonomik, coğrafik, toplumsal ve cinsiyet sınırlamalarından kurtularak daha rahat ve kolay öğrenme hızına kavuşmaktadır (Demirel, 2009). Açık ve uzaktan öğrenmenin her yaşta ve her anda bireylerin öğrenme ihtiyacına karşılık vermesiyle birlikte toplumların öğrenme hızı ve bilinçlenme düzeyi de artmaktadır. Bu kapsamda yükseköğretim kurumlarının uzaktan eğitim hizmetleri sunarak yaşam boyu öğrenme sürecine katkı sağlaması, toplumların yaşam boyu öğrenme felsefesine sahip olabilmeleri için önemli bir unsur olarak görülmektedir. Bu görüş Dowling vd. (2004) tarafından dile getirilen “yaşam boyu öğrenmenin sürdürülmesi ve yaygınlaşması konusunda ise yükseköğretim kurumlarına önemli görevler düşmektedir” ifadesiyle de örtüşmektedir. Yükseköğretim kurumlarının yaşam boyu öğrenme faaliyetleri kapsamında gerçekleştirmiş olduğu hizmetlere verilebilecek örneklerden birinin de ikinci üniversite fırsatı olduğu ifade edilebilir.

1.1. Amaç

Bu araştırmanın amacı ikinci üniversite kapsamında öğrenim gören yaşam boyu öğrenenlerin ikinci üniversite tercih nedenlerinin çeşitli demografik özellikler bağlamında incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda, aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmaktadır.

1. Yaşam boyu öğrenenlerin ikinci üniversite tercih nedenleri nelerdir?
2. Yaşam boyu öğrenenlerin ikinci üniversite tercih nedenleri yaşlarına göre nasıl değişmektedir?
3. Yaşam boyu öğrenenlerin ikinci üniversite tercih nedenleri cinsiyetlerine göre nasıl değişmektedir?
4. Yaşam boyu öğrenenlerin ikinci üniversite tercih nedenleri çalışma durumlarına göre nasıl değişmektedir?

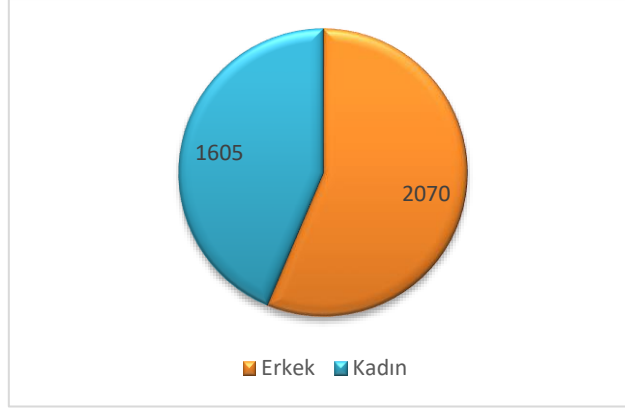
2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

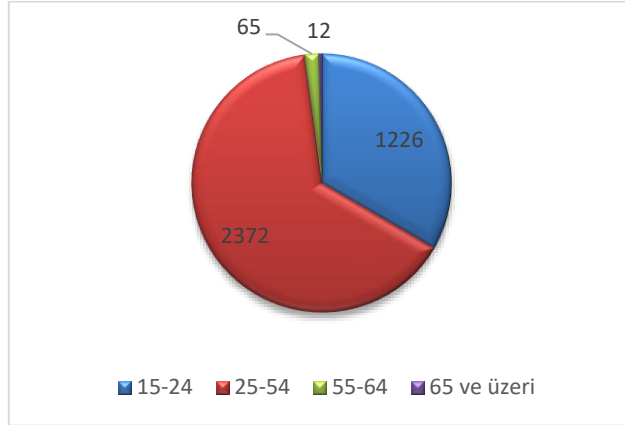
Bu çalışmada betimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Frankel, Wallen ve Hyun (2011) göre, betimsel yöntem içerisinde yer alan tarama (survey) araştırmaları büyük bir topluluğun parçası olan bir grubun, bazı görüşlerini açıklamak için bir grup insandan bilgi toplandığında kullanılmaktadır. Yaşam boyu öğrenenler olarak Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinde İkinci Üniversite kapsamında bir grup insandan bilgi toplanarak çalışma gerçekleştirildiğinden dolayı tarama modeliyle desenlenmiştir.

2.2 Çalışma Grubu

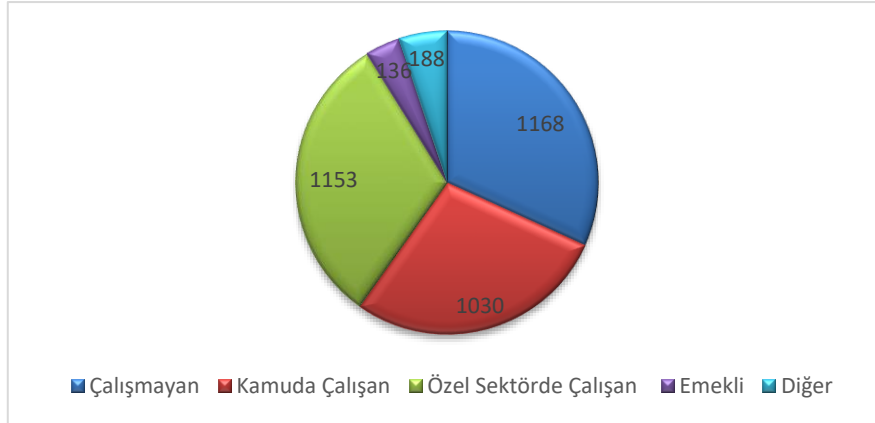
Gerçekleştirilen bu araştırma kapsamında Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi bünyesinde sunulan ikinci üniversite imkânından faydalanan öğrenenlere ikinci üniversite tercih nedenleri anketi sunularak veriler toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, bu ankete yanıt veren 3.675 yaşam boyu öğrenen oluşturmaktadır. Bu yönüyle, seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden, uygun örneklemenin kullanıldığı söylenebilir. Ulaşılabilirlik ve elverişlilik esasına dayalı olan uygun örnekleme yöntemi, bazı araştırma konularında bilgilerin hızlıca toplanması amacıyla tercih edilen bir yöntemdir. Bu örnekleme yönteminde araştırmacı, ulaşmanın kolay olduğu ve araştırmaya katılım konusunda gönüllü olan bireylerle çalışır (Erkuş, 2005). Çalışma grubunu oluşturan öğrenenlerin cinsiyete göre dağılımları Şekil 1’de gösterilmektedir. Katılımcıların yaşlara göre dağılımları ise Şekil 2’deki gibidir. Öğrenenlerin çalışma durumlarını gösteren görsel Şekil 3’te sunulmuştur.

Şekil 1. Katılımcıların cinsiyete göre dağılımı

Şekil 2. Katılımcıların yaşlara göre dağılımı

Şekil 3. Katılımcıların çalışma durumları

2.3. Veri Toplama Aracı ve Analiz Süreci

Araştırmada veri toplama aracı olarak İkinci Üniversite tercih nedenleri anketinden yararlanılmıştır. Bir anketten oluşan veri toplama aracının görünüş ve kapsam geçerliliği çalışmaları anket geliştirme süreçlerine dayandırılmıştır. Anket geliştirme süreci üç aşamada gerçekleştirilmiştir. Bu aşamalar;

- Alanyazında araştırma konusu ile ilgili çalışmalardan yararlanılarak anket maddeleri, sorular ve bölümler için bir taslak yapı oluşturulmuştur.
- Anket taslağı, görünüş ve kapsam geçerliliği değerlendirmesi için açık ve uzaktan öğrenme alanında uzman bir Profesör ve iki Dr. Öğretim Üyesine sunulmuştur.
- Görünüş ve kapsam geçerliliği için alan uzmanlarından alınan geri bildirimlere göre madde ekleme, madde çıkarma, ifade düzenleme çalışmaları tamamlanmıştır.
- Görünüş ve kapsam geçerliliği incelenen anketin son hali ikinci üniversite kapsamında öğrenim gören üç öğrenene uygulanmıştır. Bu kapsamda anketin işlemeyen maddesinin bulunmadığı belirlenmiştir.

Elde edilen veriler SPSS 24.0 paket programında “özel (custom) tablo” kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde frekans ve yüzdeler gibi betimsel istatistikler kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler betimsel tablolar halinde sunulmuş ve gözlenen frekans ve yüzde değerleri üzerinden yorumlamalar yapılmıştır. Böylece, araştırma amacına bağlı olarak üretilen alt sorulara yanıt verilmiştir.

3. Bulgular

Araştırma sorularına yönelik yapılan istatistiksel analizlerden elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

3.1. Yaşam boyu öğrenenlerin ikinci üniversite tercih nedenleri

Tablo 1. Yaşam boyu öğrenenlerin ikinci üniversite tercih nedenleri

	Frekans (n)	Yüzdeler (%)
Kariyerimi geliştirmek	580	15,8
Mesleğimi değiştirmek	200	5,4
İşimde terfi etmek	64	1,7
Kaçırdığım eğitim fırsatını yakalamak	128	3,5
Merak ettiğim alanda bilgi sahibi olmak	375	10,2
Yeni bir diploma almak	126	3,4
Sürekli yeni bir şeyler öğrenmek	139	3,8
Kişisel gelişimimi desteklemek	178	4,8
İnsanlara örnek olmak	9	,2
Bir işe girebilmek veya yeni bir iş bulmak	129	3,5
Birden fazla neden belirtenler	1717	46,7
Diğer	30	,8
Toplam	3675	100,0

Tablo 1’de görüldüğü üzere çalışmaya katılan 3675 yaşam boyu öğrenenin ikinci üniversite tercih nedenlerinin önemli bir kısmını (%15,8) kariyerimi geliştirmek seçeneği oluşturmaktadır. Merak edilen bir alanda bilgi sahibi olmak seçeneği de önemli ölçüde tercih edilmiş olan (%10,2) diğer bir seçenek olmuştur. Yaşam boyu öğrenenlerin ikinci üniversite tercihi yapmasındaki en önemli neden ise tek bir seçenek ile açıklanamamaktadır. İkinci üniversite tercihi yapan öğrenenler yoğun bir şekilde (%46,7) birden fazla neden belirtmişlerdir. Dolayısıyla öğrenenlerin ikinci üniversite okumaları için çok sayıda nedene sahip olduğu görülmektedir.

3.2. Yaşam boyu öğrenenlerin ikinci üniversite tercih nedenlerinin yaşlara göre incelenmesi

Tablo 2. Yaşam boyu öğrenenlerin ikinci üniversite tercih nedenlerinin yaşlara göre incelenmesi

İkinci Üniversite Tercih Nedeniniz?	Yaşınız?			
	15-24 Frekans (n)	25-54 Frekans (n)	55-64 Frekans (n)	65 ve üzeri Frekans (n)
Kariyerimi geliştirmek	264	313	1	2
Mesleğimi değiştirmek	62	136	0	2
İşimde terfi etmek	14	49	1	0
Kaçırdığım eğitim fırsatını yakalamak	44	79	4	1
Merak ettiğim alanda bilgi sahibi olmak	81	275	17	2
Yeni bir diploma almak	70	56	0	0
Sürekli yeni bir şeyler öğrenmek	39	92	7	1
Kişisel gelişimimi desteklemek	57	114	7	0
İnsanlara örnek olmak	1	6	2	0
Bir işe girebilmek veya yeni bir iş bulmak	71	57	1	0
Birden fazla neden belirtenler	512	1177	25	3
Diğer	11	18	0	1
Toplam	1.226	2372	65	12

Tablo 2'ye bakıldığında, 15-24 yaş aralığından olan öğrenenlerin yoğun olarak “kariyerimi geliştirmek” tercihinine yöneldikleri görülmektedir. Bu tercih nedenini sırasıyla “merak ettiğim alanda bilgi sahibi olmak”, “bir işe girebilmek veya yeni bir iş bulmak” ve “yeni bir diploma almak” tercihleri izlemektedir.

25-54 yaş aralığında olan öğrenenler ise aynı şekilde “kariyerimi geliştirmek” tercihinde yoğunlaşmışlardır. Bu tercihi sırasıyla “merak ettiğim alanda bilgi sahibi olmak”, “mesleğimi değiştirmek” ve “kişisel gelişimimi desteklemek” tercihleri izlemektedir.

Katılımcı sayısı bakımından en az sayıya sahip olan 55-64, 65 ve üzeri yaş gruplarında ise “merak ettiğim alanda bilgi sahibi olmak”, “sürekli yeni bir şeyler öğrenmek” ve “kaçırdığım eğitim fırsatını yakalamamak” tercihleri en fazla belirtilen tercihler olmuştur. Bunun dışında tüm yaş gruplarında birden fazla neden belirtenlerin sayısı en fazla olmuştur.

3.3. Yaşam boyu öğrenenlerin ikinci üniversite tercih nedenlerinin cinsiyetlere göre incelenmesi

Tablo 3. Yaşam boyu öğrenenlerin ikinci üniversite tercih nedenlerinin cinsiyetlere göre incelenmesi

İkinci Üniversite Tercih Nedeniniz?	Cinsiyetiniz?	
	Kadın	Erkek
	Frekans (n)	Frekans (n)
Kariyerimi geliştirmek	271	309
Mesleğimi değiştirmek	108	92
İşimde terfi etmek	15	49
Kaçırdığım eğitim fırsatını yakalamamak	54	74
Merak ettiğim alanda bilgi sahibi olmak	181	194
Yeni bir diploma almak	65	61
Sürekli yeni bir şeyler öğrenmek	65	74
Kişisel gelişimimi desteklemek	85	93
İnsanlara örnek olmak	1	8
Bir işe girebilmek veya yeni bir iş bulmak	70	59
Birden fazla neden belirtenler	674	1043
Diğer	16	14
Toplam	1605	2070

Tablo 3. incelendiğinde her iki cinsiyet grubunda da birden fazla neden belirtenlerin sayısının en fazla olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra kadınların en fazla belirttikleri nedenler sırasıyla; “kariyerimi geliştirmek”, “merak ettiğim alanda bilgi sahibi olmak”, “mesleğimi değiştirmek” ve “kişisel gelişimimi desteklemek” tercihleri olmuştur. Erkeklerin ise en fazla belirttikleri nedenler sırasıyla; “kariyerimi geliştirmek”, “merak ettiğim alanda bilgi sahibi olmak”, “kişisel gelişimimi desteklemek” ve “mesleğimi değiştirmek” tercihleri olmuştur. Elde edilen bu bulgulardan yola çıkarak, yaşam boyu öğrenenlerin ikinci üniversite tercih nedenlerinin cinsiyete göre önemli ölçüde değişkenlik göstermediği sonucuna ulaşılmaktadır.

3.4. Yaşam boyu öğrenenlerin ikinci üniversite tercih nedenlerinin çalışma durumuna göre incelenmesi

Tablo 4. Yaşam boyu öğrenenlerin ikinci üniversite tercih nedenlerinin çalışma durumuna göre incelenmesi

İkinci Üniversite Tercih Nedeniniz?	Çalışma Durumunuz?				
	Çalışmıyorum	Kamuda Çalışıyorum	Özel Sektörde Çalışıyorum	Emekliyim	Diğer
	Frekans (n)	Frekans (n)	Frekans (n)	Frekans (n)	Frekans (n)
Kariyerimi geliştirmek	221	120	186	17	36
Mesleğimi değiştirmek	76	63	46	9	6
İşimde terfi etmek	5	36	21	0	2
Kaçırdığım eğitim fırsatını yakalamamak	51	22	42	7	6
Merak ettiğim alanda bilgi sahibi olmak	82	138	120	18	17

Tablo 4'ün devamı

Yeni bir diploma almak	54	22	36	5	9
Sürekli yeni bir şeyler öğrenmek	37	38	48	7	9
Kişisel gelişimimi desteklemek	56	57	53	3	9
İnsanlara örnek olmak	2	5	1	0	1
Bir işe girebilmek veya yeni bir iş bulmak	84	2	28	3	12
Birden fazla neden belirtenler	489	521	563	66	78
Diğer	11	6	9	1	3
Toplam	1168	1030	1153	136	188

Tablo 4'de görüldüğü üzere çalışmayanların yoğun bir şekilde tercih ettikleri neden "kariyerimi geliştirmek" seçeneği olmuştur. Yoğun olarak tercih edilen diğer nedenler ise sırasıyla "Bir işe girebilmek veya yeni bir iş bulmak", "merak ettiğim alanda bilgi sahibi olmak" ve "kişisel gelişimimi desteklemek" şeklindedir.

Kamuda çalışanların yoğun olarak tercih ettikleri neden ise "merak ettiğim alanda bilgi sahibi olmak" seçeneği olmuştur. Bu seçeneği sırasıyla "kariyerimi geliştirmek", "mesleğimi değiştirmek" ve "kişisel gelişimimi desteklemek" seçenekleri izlemektedir.

Özel sektörde çalışan yaşam boyu öğrenenler ise çalışmayanlarda olduğu gibi "kariyerimi geliştirmek" seçeneğini yoğun olarak tercih etmişlerdir. Bu tercihi sırasıyla, "merak ettiğim alanda bilgi sahibi olmak", "kişisel gelişimimi desteklemek" ve "sürekli yeni bir şeyler öğrenmek" seçenekleri izlemektedir.

Emeklilerin yoğun bir biçimde tercih ettikleri neden ise "merak ettiğim alanda bilgi sahibi olmak" seçeneği olmuştur. "kariyerimi geliştirmek", "mesleğimi değiştirmek", "kaçırdığım eğitim fırsatını yakalamak" ve "sürekli yeni bir şeyler öğrenmek" tercihleri de emekliler tarafından tercih edilen diğer seçeneklerdir.

Meslek grubu olarak diğer seçeneğini seçen öğrenenlerin ise en fazla yöneldikleri tercihler, "kariyerimi geliştirmek", "merak ettiğim alanda bilgi sahibi olmak" ve "bir işe girebilmek veya yeni bir iş bulmak" seçenekleri olmuştur. Bunun yanı sıra tüm meslek gruplarında birden fazla neden belirtmek en fazla yönelim gösterilen durum olmuştur.

4. Tartışma ve Sonuç

Bologna sürecinde de bahsedildiği üzere yükseköğretim etkinliğinin önemli parçalarından biri olan yaşam boyu öğrenme kavramı, hızla gelişim gösteren ve hayatımızın her alanına etki eden bilgi ve iletişim teknolojileri ile birlikte daha da önem kazanmıştır. Bireyler, teknolojinin hızına uyum sağlamak, güncel gelişmeleri kaçırmamak ve toplumla olan bağlarını daha sıkı tutabilmek için yaşamlarının her anında yeni bir şeyler öğrenmek ve bunları hayatlarına katmak durumundadırlar. Bu noktada yaşam boyu öğrenme kavramı ortaya çıkmaktadır. Yaşam boyu öğrenme ile birlikte bireyler bilgilerini güncelleme fırsatı yakalamaktadırlar.

Çalışma kapsamında elde edilen bulgular, yaşam boyu öğrenenlerin sadece bir nedenden dolayı değil birden fazla nedenden dolayı ikinci üniversiteyi tercih ettiklerini göstermektedir. Bu durumu öğrenenlerin kendilerini çeşitli alanlarda geliştirmek istedikleri sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Bu sonuçla aynı doğrultuda olarak Bagnal (2006) tarafından, kendini geliştiren ve yaşam boyu öğrenen bireylere ihtiyaç duyulduğu dile getirilmiştir. Daha ayrıntılı bir biçimde öğrenenlerin ikinci üniversite tercih nedenleri incelendiğinde, "kariyerimi geliştirmek" seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir.

Çalışmaya katılan öğrenenler, ikinci üniversite tercih nedeni olarak kariyer geliştirmenin ardından "merak ettikleri alanda bilgi sahibi olmak" seçeneğini yoğun bir biçimde tercih etmişlerdir. Bu bulgu, yaşam boyu öğrenmenin bireylere bilgilerini güncellemeleri için verilen bir fırsat olduğunu belirten Aspin'in (2005) bu ifadesiyle açıklanabilir. Öğrenenler sürekli yeni bir şeyler öğrenme ve bilgilerini güncelleme eğilimindedirler.

Öğrenenler, yükseköğretim kurumları tarafından kendilerine sunulan ikinci üniversite imkânını yeni bir diploma ve yeni bir iş kapısı olarak da görmektedirler. Bu durum çalışmanın bulgularına da yansımaktadır. Çalışmaya katılan 3675 öğrenenin 200 (%5,4)'ü ikinci üniversite tercih nedeni olarak "mesleğimi değiştirmek" seçeneğini işaretlemişlerdir.

Çalışmaya katılan öğrenenlerin ikinci üniversite tercih nedeni olarak belirtmiş oldukları diğer nedenlerden olan, "kişisel gelişimimi desteklemek", "sürekli yeni bir şeyler öğrenmek", "kaçırdığım eğitim fırsatını

yakalamak” nedenleri de yine öğrenenlerin yaşamış oldukları döneme uyum sağlama, yenilikleri yakalama, gündemi takip etme noktasında önemli gereksinimler arasında yerini almaktadır. Bu durum Güleç, Çelik ve Demirhan (2012) tarafından “Söz konusu gelişmeler, bireylerin günlük hayatını topluma uyumlu bir şekilde sürdürebilmesi ve mesleğindeki gelişmeleri yakından takip edebilmesi için hayatları boyunca eğitim almalarını gerekli kılmakta, içinde buldukları topluma ve bu hızlı değişimlere ayak uydurmalarını gerektirmektedir” ifadesiyle de örtüşmektedir.

Gerçekleştirilen bu çalışmada elde edilen bulgular, her kuşaktan öğrenenin ikinci üniversite imkânından yararlandığını ortaya koymaktadır. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi kapsamında 2017 yılı itibariyle kayıtlı 782.252 öğrenenin Y kuşağı, 136.068 öğrenenin X kuşağı ve 9533 öğrenenin çocuk patlaması kuşağı olduğu (Kılınc, 2017) göz önüne alındığında bu bulgunun beklenen bir durum olduğu söylenebilir. 2000 yılı sonrasında doğan Z kuşağının (Geck, 2007) da katılımcılar arasında olduğu bilinmektedir. Kuşaklar bağlamında ikinci üniversite tercih nedenleri incelendiğinde, özellikle 15-24 ve 25-54 yaş aralığında olan öğrenenlerin kariyerlerini geliştirebilmek amacıyla ikinci üniversiteyi tercih etmekte olduğu görülmektedir. Bu durum, ilgili yaş gruplarında yer alan çoğu öğrenenin henüz kariyerlerinin başında olmalarıyla açıklanabilir. Dolayısıyla ikinci bir üniversite okuyarak daha fazla kariyer yapma gereği duymaktadırlar. Bunun yanı sıra kariyer geliştirme noktasında bir çabası olmadığı görülen 55-64 ve 64 üzeri yaş grubunda yer alan öğrenenlerin tercih nedenleri ise “Merak ettiğim alanda bilgi sahibi olmak” seçeneği üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu durum, X kuşağında ve çocuk patlaması kuşağında yer alan öğrenenlerin mesleki olarak daha fazla ilerleme ve kariyerlerini geliştirme noktasında doygunluğa ulaştıklarını, bunun yerine daha fazla bilgi öğrenmeye, meraklarını gidermeye yönelik olarak ikinci üniversiteyi tercih ettiklerini göstermektedir.

İkinci üniversite tercih nedenlerine cinsiyet bağlamında bakıldığında ise tercih nedenlerinin cinsiyete göre önemli ölçüde değişmediği görülmektedir. Her iki cinsiyet grubunda da ikinci üniversite tercih nedeni olarak birden fazla neden belirtilmiştir. Bunun yanı sıra her iki grupta da kariyer geliştirme ve meslek değiştirme eğiliminden dolayı ikinci üniversite tercihinde buldukları görülmektedir. Merak edilen bir alanda bilgi sahibi olmak tercihi de yine iki grup tarafından da yoğun bir şekilde tercih edilmiştir. Cinsiyet bağlamında yapılan tercihlerde gözle görülen tek farklılık “İşimde terfi etmek” seçeneğinde olmuştur. Buna göre erkelerin 49’u bu seçeneği işaretlerken, kadınların 15’i bu seçeneği işaretlemiştir.

Çalışma durumu bağlamında ikinci üniversite tercihleri incelendiğinde, diğer bulgularla tutarlı olarak birden fazla tercihte bulunan öğrenenlerin sayısı çoğunluktadır. Bunun yanı sıra “kariyerimi geliştirmek” seçeneğini en fazla çalışmayan grubun seçtiği görülmektedir. Bu durum, çalışmayan öğrenenlerin ikinci üniversite okuyarak bir iş bulmak ve kariyerlerini geliştirmek için istekli olduğunu göstermektedir. Kamuda çalışan öğrenenlerin en fazla tercih sebebi ise “merak edilen bir alanda bilgi sahibi olmak” seçeneği olmuştur. Bu noktadan hareketle, kamuda çalışan ve düzenli bir işe sahip olan öğrenenlerin gelir getirici faaliyetlerden ziyade daha çok yaşadığı çağa uyum sağlama konusunda eğilim gösterdiği ifade edilebilir. Özel sektörde çalışan öğrenenlerin de ikinci üniversite tercih nedeni bir işte çalışmayan öğrenenlerde olduğu gibi “kariyerimi geliştirmek” seçeneği olduğu görülmektedir. Bu durum özel sektörde çalışan öğrenenlerin daha iyi konumlara gelebilmek, terfi alabilmek için ikinci üniversite imkânından faydalandıklarını göstermektedir. Emekli durumda olan öğrenenler ise kamuda çalışan öğrenenler gibi “merak edilen bir alanda bilgi sahibi olmak” seçeneğini yoğun bir biçimde tercih etmişlerdir. Bu durumda kamuda çalışan öğrenenlerde olduğu gibi öğrenenlerin gelir getirici faaliyetlerden ziyade kendilerini güncel tutabilmek için ikinci üniversite imkânından faydalandığını göstermektedir.

Açık ve uzaktan öğrenmeye olan ilginin giderek artıyor olması, bu ortamlara dahil olan öğrenenlerin çeşitliliğini de artıran bir unsur olarak görülmektedir. Bu kapsamda, açık ve uzaktan öğrenme ortamında bulunan öğrenenlerin hangi demografik özelliklere sahip olduklarını bilmek ve bu ortamları tercih nedenlerini incelemek, açık ve uzaktan öğrenme süreçlerinde verilecek olan hizmetin içeriğini de belirleme noktasında önem arz etmektedir. Öğrenenlere sağlanacak olan öğretim hizmetlerinin daha faydalı olabilmesi için hedef kitlenin neden bu ortamları seçtiği, önemli bir gösterge olarak düşünülmektedir. Bu noktada, ikinci üniversite kapsamında öğrenim gören yaşam boyu öğrenenler üzerine gerçekleştirilecek olan çalışmalara ihtiyaç duyulduğu, bu çalışmalardan elde edilecek olan bulgular ışığında hedef kitlenin beklentilerine daha fazla karşılık verilebileceği ifade edilebilir.

Determination of the Reasons of Open and Distance Learners' Second University Preferences in the Context of Age, Gender and Working Situations

Extended Abstract

Studies conducted in the relevant literature (Dowling et al., 2004; Günüç, Odabaşı and Kuzu, 2012; Karakuş, 2013; Knapper and Cropley, 2000; Murphy, 2000; Odabaş & Polat, 2008) reveal the importance of lifelong learning. Therefore, it is thought that individuals should have lifelong learning experience to adapt to the conditions. At this point, it is thought that one of the most important opportunities that individuals can benefit from in the lifelong learning process is the open and distance learning service provided by higher education institutions. With advances in technology, great progress has been made in the interaction between learner-instructor, learner-learner and learner-content. Together with open and distance learning services that provide these interactions, individuals can access the learning opportunities they need at any time of their lives. Thanks to open and distance learning, individuals get rid of economic, geographical, social and sexual limitations and gain a more comfortable and easier learning speed (Demirel, 2009). As the open and distance learning responds to the learning needs of individuals at any age and at any time, the learning speed and awareness level of the societies increases. In this context, the contribution of higher education institutions to lifelong learning by providing open and distance learning services is seen as an important element for societies to have lifelong learning philosophy. Dowling et al. (2004) stated that higher education institutions have important roles in maintaining and extending lifelong learning. It can be stated that one of the examples that can be given to the services provided by higher education institutions within the scope of lifelong learning activities is the second university opportunity offered to learners by Anadolu University Open Education Faculty.

Descriptive research method was used in this study, which aims to investigate the reasons of choosing the second university in the context of various demographic characteristics. The findings of the study show that lifelong learners prefer the second university not only for one reason but for more than one reason. At this point, it is seen that learners want to develop themselves in various fields. In line with this result, Bagnal (2006) stated that there is a need for individuals who develop themselves and devote themselves to lifelong learning. When the reasons for the second university preference of the learners in more detail are examined, it is seen that the option to improve my career comes to the fore.

The students who participated in the study preferred the option of having knowledge in the field they were interested in after the career development as the second reason of choice for the second university. This finding can be explained by this statement of Aspin (2005), which states that lifelong learning is an opportunity for individuals to update their knowledge. Learners tend to constantly learn something new and update their knowledge.

Students see the possibility of a second university offered by higher education institutions as a new diploma and a new gateway to employment. This situation is reflected in the findings of the study. Of the 3675 learners who participated in the study, 200 (5.4%) selected the option to change their profession as a reason for choosing a second university.

Findings obtained in this study show that learners from all generations benefit from second university opportunities. Considering that 782,252 learners are Y generation, 136,068 learners are X generation and 9533 learners are baby boomers generation (Kılınç, 2017) within the scope of Anadolu University Open Education Faculty, it can be said that this finding is expected. The Z generation (Geck, 2007), born after 2000, is estimated to be among the participants. When the reasons for second university choice are examined in the context of generations, it is seen that learners especially between the ages of 15-24 and 25-54 prefer the second university in order to improve their careers. This can be explained by the fact that most learners of the relevant age groups are at the beginning of their careers. Therefore, they need to pursue further careers by studying a second university. In addition, the reasons for the preference of the learners in the age group of 55-64 and over 65 who do not have any efforts in career development focus on the option of having knowledge in the field of interest. This shows that the learners in the X and the baby boomers are saturated in further professional development and career development, instead, they prefer the second university to learn more and satisfy their curiosity.

When the second university preference reasons are examined in terms of gender, it is seen that the reasons for preference did not change significantly according to gender. In both sex groups, more than one reason was mentioned as the reason for the second university preference. In addition, it is seen that they preferred the second university because of the tendency to develop career and change their profession in both groups. The preference for knowledge in a curious area was also extensively preferred by both groups. The only visible difference in the choices made in terms of gender was the option to promote my work. Accordingly, while 49 of the men selected this option, 15 of the women selected this option.

When the second university preferences are examined in terms of the working situation, the number of students who make more than one choice is consistent with the other findings. In addition, it was seen that the group who did not work most chose the option to develop a career. This shows that non-working learners are eager to find a

job and improve their careers by studying at the second university. The most preferred reason for the learners working in the public sector was the option to have knowledge in a curious area. From this point of view, it can be stated that learners who work in public and have a regular job tend to adapt to the age they live in rather than income generating activities. It is seen that the private sector learners concentrate on the career development option, as is the case for those who do not work in the second university. This shows that private sector learners benefit from the second university opportunity to get better positions and get promotions. The retired learners, on the other hand, preferred the option of having knowledge in a curious area like those working in the public sector. In this case, as in the case of public sector learners, learners are benefiting from the opportunity of second university to keep themselves up to date rather than income generating activities.

Keywords: Lifelong learning, second university, open and distance learning

Kaynaklar

- Aksoy, M. (2008). Hayat boyu öğrenme ve kariyer rehberliği ilkelerinin istihdam edilebilirliğe etkileri: otel işletmeleri üzerine bir uygulama. *Doktora tezi: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara*
- Bagnall, R.G. (2006). Lifelong learning and the limits of tolerance. *International Journal of Lifelong Education*, 25(3), 257-269.
- Budak, Y. (2009). Yaşamboyu öğrenme ve ilköğretim programlarının hedeflemesi gereken insan tipi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(3).
- Chapman, J., Gaff, J., Toomey, R. ve Aspin, D. (2005). Policy on lifelong learning in Australia. *International Journal of Lifelong Education*, 24(2), 99-122.
- Demiralay, R. ve Karadeniz, Ş. (2008). İlköğretimde yaşam boyu öğrenme için bilgi okuryazarlığı becerilerinin geliştirilmesi. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 2(6), 92.
- Demirel, M. (2009). İlköğretim Programlarına Yaşam Boyu Öğrenme Becerileri Açısından Eleştirel Bir Bakış. *I. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, Çanakkale, Tam Metin Bildirileri Kitabı*, 1-25.
- Dinevski, D. ve Dinevski, I. V. (2004). The concepts of university lifelong learning provision in Europe. *Transition Studies Review*, 11(3), 227-235
- Dowling, D., Dowling, S., Dowling, C., Fisser, P., Grabowska, A., Hezemans, M., Kendall, M. ve diğerleri. (2004). Lifelong Learning in the Digital Age (Focus Group Report). *IFIP International Federation for Information Processing*, 137, 1-49.
- Erkuş, A. (2005). *Bilimsel Araştırma Sarmalı*. Ankara: Seçkin Yayınları
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E. ve Hyun, H. H. (2011). *How to design and evaluate research in education*. New York: McGraw-Hill Humanities/Social Sciences/Languages.
- Geck, C. (2007). The generation Z connection: Teaching information literacy to the newest net generation. *Toward a 21st-Century School Library Media Program*, 235.
- Gencil, İ. E. (2013). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme yeterliklerine yönelik algıları. *Eğitim ve Bilim*, 38(170).
- Güleç, İ., Çelik, S. ve Demirhan, B. (2012). Yaşam boyu öğrenme nedir? Kavram ve kapsamı üzerine bir değerlendirme. *Sakarya University Journal of Education*, 2(3), 34-48.
- Günüç, S., Odaş, H. F. ve Kuzu, A. (2012). Yaşam Boyu Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 11(2).
- Holmes, A. (2002). *Lifelong Learning*. Oxford: Capstone Publishing
- Jarvis, P. (2004). *Adult Education and Lifelong Learning: Theory and Practice* (3rd edition). London: Routledge Falmer.
- Karakuş, C. (2013). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme yeterlikleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 26-35.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Kılınc, H. (2017). Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi öğrenenlerinin Anadolium eKampüs öğrenme yönetim sistemine ilişkin görüşlerinin kuşaklar bağlamında incelenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 104-124.
- Knapper, C. ve Cropley, A. J. (2000). *Lifelong Learning in Higher Education*. (Ed:third). London: Kogan Page
- Kulich, J. (1982). Lifelong education and the universities: A Canadian perspective. *International Journal of Lifelong Education*, 1(2), 123-142.
- Lindeman E. (1926). *The Meaning of Adult Education*. Newyork: New republic inc.
- Murphy, M. (2000). Adult education, lifelong learning and the end of political economy. *Studies in the Education of Adults*, 32(2), 166-180.

- Odabaş, H. ve Polat, C. (2008). Bilgi Toplumunda Yaşam Boyu Öğrenmenin Anahtarı. *Bilgi Okuryazarlığı. Küreselleşme, Demokratikleşme ve Türkiye Uluslararası Sempozyumu Bildiri Kitabı*: (596-606), Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- OECD. (1996). *OECD Employment Outlook 1996 - Countering the risks of labour market exclusion*. 02.05.2019 tarihinde <http://www.oecd.org/els/emp/oecdemploymentoutlook1996-counteringtherisksoflabourmarketexclusion.htm> adresinden erişilmiştir.
- Ödemiş, İ. S. (2014). Havacılık teknolojileri ve yaşam boyu öğrenme. *Journal of International Social Research*, 7(32), 512-519.
- Polat, C. (2006). “Bilgi çağında üniversite eğitimi için bir açılım: Bilgi okuryazarlığı öğretimi”. A.Ü. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 12(30), 249-266
- Toprak, M. ve Erdoğan, A. (2012). Yaşamboyu Öğrenme: Kavram, Politika, Araçlar ve Uygulama. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2(2), 69-91.
- White, J.P. (1982). *The aims of education re-stated*. London: Routledge & Kegan Paul